

กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันในรายการ “ตามใจตุ๊ด”

ฐาปนี สีทาจันทร์ นัทธมน คณะสุวรรณ* จุฬาลักษณ์ ลาพานิชย์ วิภาดา รัตนดิลก ณ ภูเก็ต และวุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

Linguistic Strategies for Expressing Humor in the Program “Tamjaitood”

Tapanee Seetajun, Natthamon Kapasuwan, Julalak Laphanich,*

Wipada Rattanadilok Na Phuket and Wuttinun Kaewjungate

Faculty of Humanities, Kasetsart University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 5 March 2020

Revised 14 May 2020

Accepted 3 June 2020

คำสำคัญ

กลวิธีการใช้ภาษา

อารมณ์ขัน

ชาติพันธุ์วรรณนา

แห่งการสื่อสาร

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการสื่อสารตามกรอบแนวคิดชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารของโฮมส์ (Hymes, 1974) และกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันในรายการ “ตามใจตุ๊ด” โดยเก็บข้อมูลจากเว็บไซต์ยูทูบ (Youtube) ช่อง Tamjaitood official รวมจำนวน 5 เทปบันทึกการรายการ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของการสื่อสารทั้ง 8 องค์ประกอบในรายการ “ตามใจตุ๊ด” มีส่วนสัมพันธ์กันที่ทำให้เข้าใจบริบทการสื่อสารและการใช้ภาษาในรายการ ส่วนกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันพบ 4 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการใช้คำพ้อง กลวิธีการใช้คำผวน กลวิธีการใช้ความกำกวม และกลวิธีการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ทั้งนี้ กลวิธีการใช้ภาษาในรายการ “ตามใจตุ๊ด” นอกจากจะใช้เพื่อสื่ออารมณ์ขันในรายการแล้ว ยังมีส่วนสำคัญที่ส่งผลให้รายการ “ตามใจตุ๊ด” ได้รับความนิยม

* Corresponding author

E-mail address:

ka.natthamon@gmail.com

Keywords:

Linguistic Strategies,
Humour,
Ethnography of
communication

Abstract

The objective of this article is to analyze the communicative components by using “Ethnography of communication” (Hymes, 1974) and linguistic strategies for expressing humor in “Tamjaitood” program. The data were collected from 5 episodes of the Tamjaitood official channel from www.youtube.com. It was found that 8 communicative components are all related in understanding the context of communication and language usage in the program. Furthermore, there are 4 linguistic strategies for expressing humor such as synonyms, spoonerisms, ambiguities, and verbal irony. The article concludes that linguistic strategies in the “Tamjaitood” program are used for expressing humor on the program. These are also an important factor that makes the “Tamjaitood” program popular.

1. บทนำ

สื่อบนเท็กซังปัจจุบันมักสอดแทรกความขบขันเพื่อช่วยใหัมนุษย์ผ่อนคลายความเครียด มนุษย์จึงนิยมบริโภคสื่อบนเท็กซังผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะช่องทางออนไลน์ที่สามารถเข้าถึง ได้ง่ายและรวดเร็ว เห็นได้จากผลการสำรวจกิจกรรมการใช้งานผ่านอินเทอร์เน็ตของสำนักงาน พัฒนารัฐกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ที่แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดร้อยละ 93.6 คือ การใช้โซเชียลมีเดีย (Social Media) ซึ่งโซเชียลมีเดียที่มีผู้ใช้มากที่สุดร้อยละ 98.8 คือเว็บไซต์ ยูทูบ (Youtube)

รายการ “ตามใจตุ้ด” เป็นรายการหนึ่งที่น่าสนใจอารมณั้ผ่านสื่อออนไลน์ โดยเนื้อหา หลักของรายการคือการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย เผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ ยูทูบ (Youtube) ตั้งแต่วันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 มียอดผู้ติดตามทางช่อง Tamjaitood official จำนวนมากกว่า 1,500,000 คน และมียอดรับชมของแต่ละเทปบันทึกการไม่ต่ำกว่า 2,000,000 ครั้ง รายการนี้ได้รับรางวัลจากสื่อต่าง ๆ ได้แก่ รางวัล The Best of Newcomer ที่มอบให้แก่รายการที่ผลิตเนื้อหาทางสื่อออนไลน์ที่กำลังได้รับความนิยม จาก Rainmaker Awards 2018¹ ผู้ดำเนินรายการคือนายวิฑูร รัตนบุญบารมี ได้รับรางวัลขวัญใจอาแห่งปี จาก Ha Awards 2018 ที่จัดโดยรายการบริษัทไม่จำกัด² แสดงให้เห็นว่ารายการนี้ได้รับความนิยมและได้รับความสนใจจากประชาชนและวงการสื่อทั่วไป

ลักษณะเด่นของรายการ คือ การใช้ภาษาสื่ออารมณั้ขันของผู้ดำเนินรายการผ่านการ ให้รายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่นั้น ๆ หรือผ่านการสนทนากับทีมงานและบุคคลอื่นที่อยู่ร่วม ในสถานการณ์นั้น ทำให้ผู้ชมเกิดอารมณั้ขันและผ่อนคลายจากความเครียด พิจารณาได้จาก ตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง [ตลาดน้ำอัมพวา]

ขณะที่กำลังล่องเรือชมหึ่งห้อย ผู้ดำเนินรายการและทีมงานสนทนากับคนขับเรือ เรื่องขนาดของ หึ่งห้อย

ทีมงาน	: เราจะเจอประมาณกี่ตัวอะคะ?
คนขับเรือ	: เจอ 2 ตัวครับ ตัวผู้กับตัวเมีย
ทีมงาน	: ตัวเล็กหรือตัวใหญ่อะ?
ผู้ดำเนินรายการ	: หมายถึงหึ่งห้อยฟ๊ะ ตัวเล็กหรือตัวใหญ่

รายการตามใจตุ้ด ตอนที่ 2, วันที่ 29 กรกฎาคม 2561

¹ เว็บไซต์เกี่ยวกับการออกแบบเนื้อหาทางออนไลน์

² รายการโทรทัศน์รูปแบบตลกสถานการณ์ (Sitcom)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้ดำเนินรายการและทีมงานกำลังล้อเรื่องซมหิงห้อย ทีมงานถามคนขับเรือว่าจะพบหิงห้อยจำนวนกี่ตัว คนขับเรือตอบว่าพบเพียง 2 ตัว คือ ตัวผู้และตัวเมีย ทีมงานจึงถามต่อว่าหิงห้อยที่วานันตัวเล็กหรือตัวใหญ่ ซึ่งคำว่า “หิงห้อย” ในที่นี้หมายถึงชื่อแมลงพวกตัวงหลายชนิดหลายสกุลในวงศ์ Lampyridae ลำตัวเป็นรูปทรงกระบอก ด้านปลายของส่วนท้องมีปล้องทำแสง 2 ปล้องในเพศผู้ และ 1 ปล้องในเพศเมีย (ราชบัณฑิตสถาน, 2554) แต่จากที่ผู้ดำเนินรายการถามว่า “หมายถึงหิงห้อยพื้ะ ตัวเล็กหรือตัวใหญ่” คำว่า “หิงห้อย” ในบริบทนี้ผู้ดำเนินรายการไม่ได้หมายถึงหิงห้อยที่เป็นแมลง แต่สื่อถึงอวัยวะเพศชาย เป็นการใช้ความกำกวมเพื่อสื่อถึงเรื่องเพศ

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นการใช้ภาษาของผู้ดำเนินรายการที่สื่ออารมณ์ขันให้แก่ผู้ร่วมเหตุการณ์และผู้รับชม จึงทำให้รายการ “ตามใจตุ๊ด” ได้รับความนิยมจากผู้รับชมจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาองค์ประกอบของการสื่อสารในรายการ “ตามใจตุ๊ด” ตามกรอบแนวคิดชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารของโฮมส์ (Hymes, 1974) เพื่อให้เข้าใจบริบทของรายการ และสามารถตีความสารที่สื่ออารมณ์ขันได้ และศึกษากลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันในรายการ “ตามใจตุ๊ด”

ผู้วิจัยได้สำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีงานที่ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันในภาษาไทยจำนวนมากและศึกษาจากประเภทข้อมูลที่หลากหลาย เช่น งานวิจัยของธิดิสรณ์ ศรีธาดา (2541) ศึกษาการใช้ภาษาในการแสดงตลกจากแถบวีดิทัศน์ชุดการแสดงตลกของคณะตลก งานวิจัยของนวรรตน์ อนุสรณ์ศรีเจริญ (2543) ศึกษาวิธีการสร้างอารมณ์ขันในบทข่าวจากนิตยสารชายหัวเราะรายสัปดาห์ ปี พ.ศ. 2541 งานวิจัยของจันทิมา หวังสมโชค (2549) ศึกษาวิธีการสื่ออารมณ์ขันในละครตลกสถานการณ์ของไทย งานวิจัยของอันธิยา หล่อเรืองศิลป์ (2549) ศึกษาวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในละครตลกสถานการณ์เรื่อง บางรักซอย 9 และงานวิจัยของพัชรีย์ จำปา และคณะ (2559) ศึกษาเนื้อหาและการใช้คำที่สื่ออารมณ์ขันในรายการ “เทยเทียวไทย” แต่งานวิจัยที่ศึกษากลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันจากข้อมูลประเภทสื่อออนไลน์ยังปรากฏไม่มากนัก อีกทั้งสื่อออนไลน์เป็นสื่อที่สามารถใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมได้โดยไม่ถูกปิดกั้น ต่างจากรายการโทรทัศน์ที่มีคณะกรรมการของสถานีวิทยุและโทรทัศน์ตรวจพิจารณาเนื้อหารายการก่อนออกอากาศ ทำให้อาจพบกลวิธีการใช้ภาษาที่แตกต่างจากงานวิจัยที่เคยมีการศึกษาไว้

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร (Ethnography of Communication)

ไฮม์ส์ (Hymes, 1974) ได้เสนอแนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารว่า เป็น การศึกษาบทบาทของภาษาในการสื่อสารของคนในชุมชน หรือการศึกษาวิธีการใช้ภาษาในสังคม หรือวัฒนธรรมต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 8 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

- 1) ฉาก (Setting/scene) หมายถึง เวลาและสถานที่
 - 2) ผู้ร่วมเหตุการณ์ (Participants) หมายถึง ผู้พูด-ผู้ฟัง หรือ ผู้ส่งสาร-ผู้รับสาร ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในบริบทการสื่อสาร
 - 3) จุดมุ่งหมาย (Ends) หมายถึง เป้าหมายของการสื่อสาร
 - 4) การลำดับวัจนกรรม (Act sequence) หมายถึง รูปแบบและเนื้อหาที่ใช้สื่อสาร
 - 5) น้ำเสียง (Key) หมายถึง ท่วงทำนองของเสียงที่บ่งบอกให้รู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ส่งสาร
 - 6) เครื่องมือ (Instrumentalities) หมายถึง ช่องทางการสื่อสาร และระดับภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร
 - 7) บรรทัดฐานของการปฏิสัมพันธ์และการตีความ (Norms of Interaction and Interpretation) หมายถึง ข้อตกลงที่ผู้พูดและผู้ฟังใช้ในการสื่อสารและตีความ
 - 8) ประเภทการสื่อสาร (Genre) หมายถึง ประเภทของถ้อยคำที่สื่อสาร
- ผู้วิจัยดัดแปลงแนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารดังกล่าว โดยไม่ได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมภาคสนามหรือการศึกษาข้อมูลจากชุมชนในสถานที่จริงตามหลักการชาติพันธุ์วรรณาของทฤษฎีนี้ แต่ให้นำแนวคิดด้านการองค์ประกอบของบริบทนำมาประยุกต์ใช้ในการจำแนกองค์ประกอบของการสื่อสาร เพื่อให้เห็นภาพของเหตุการณ์สื่อสารได้ชัดเจน สามารถเข้าใจบริบทและตีความสารที่สื่ออารมณ์ขันในรายการ “ตามใจตุ๊ด” ได้

2.2 ทฤษฎีอารมณ์ขัน (Theories of Humour)

เกกิง พันธุ์เกกิงอมร (2559, น. 63-67) กล่าวว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับอารมณ์ขันมี 2 ลักษณะ คือ อารมณ์ขันเป็นการก้าวร้าวดูหมิ่น และอารมณ์ขันเป็นสิ่งบริสุทธิ์ เป็นความสนุกสนาน จากแนวคิดเกี่ยวกับอารมณ์ขัน 2 ลักษณะดังกล่าว ทำให้เกิดทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดอารมณ์ขันเป็น 3 ทฤษฎีต่อไปนี้

- 1) ทฤษฎีเกี่ยวกับความเหนือกว่าและความต่ำกว่า หรือทฤษฎีข่มขาน (Disparagement Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าอารมณ์ขันเกิดจากการเปรียบเทียบตนเองกับผู้ที่ด้อยกว่า เป็นความรู้สึกที่มองว่าตนมีฐานะเหนือกว่าบุคคลอื่น ดังที่อริสโตเติล (Aristotle, 1993, อ้างถึงใน Levinson,

2005) เชื่อว่ามุกตลกเป็นรูปแบบหนึ่งของการรังแก และคิดว่าเรื่องตลกเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่คนที่ไม่ดี สอดคล้องกับฮอบบส์ (Hobbes, 1651, อ้างถึงใน Arthur, 1974) ที่กล่าวว่า การหัวเราะเกิดจากความคิดที่ภาคภูมิใจอย่างฉาบฉวยในการมองตัวเองว่าเหนือกว่าผู้อื่น โดยเกิดจากการเปรียบเทียบตนเองกับจุดบกพร่องของผู้อื่น

2) ทฤษฎีเกี่ยวกับความไม่ลงรอยกัน ความผิดหวังจากสิ่งที่คาดหวัง และความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ที่ไปด้วยกันไม่ได้ หรือทฤษฎีผิดฝาผิดตัว (Incongruity Theory) นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อในหลักการของความไม่ลงรอยกัน สิ่งที่ไม่สามารถไปด้วยกันได้หรือสิ่งที่ไม่สอดคล้องกัน การหัวเราะส่วนใหญ่เกิดจากสิ่งที่ได้สัดส่วนกับตนเองและธรรมชาติ รวมทั้งความผิดหวังจากสิ่งที่คาดหวัง อาจเป็นการไม่เชื่อมโยงกันของความคิดหนึ่งกับอีกความคิดหนึ่ง หรือมีความขัดแย้งกันระหว่างความรู้สึกหนึ่งกับอีกความรู้สึกหนึ่ง สอดคล้องกับคานท์ (Kant, 1790 อ้างใน กาญจนา เจริญเกียรติบรร, 2548) ที่กล่าวว่า เมื่อเราได้ฟังเรื่องตลก ในช่วงแรกเรามากจะเกิดความคาดหวังอย่างจริงจังกับเนื้อเรื่อง แต่แล้วความคาดหวังดังกล่าวก็มลายไปทันทีเมื่อถึงตอนจบเรื่อง ความรู้สึกชอบใจกับการเปลี่ยนแปลงอย่างฉาบฉวยทำให้เราหัวเราะออกมา

3) ทฤษฎีเกี่ยวกับการผ่อนคลายจากความเครียดและการหลุดพ้นจากความยับยั้งชั่งใจ หรือทฤษฎีปลดปล่อย (Release Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการหัวเราะและการยิ้มเป็นสัญลักษณ์ของความโล่งใจ ซึ่งเป็นการผ่อนคลายอย่างหนึ่งที่เกิดจากการพยายามกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ประสบความสำเร็จ ฟรอยด์ (Freud, 1905 อ้างใน กาญจนา เจริญเกียรติบรร, 2548) มองว่าอารมณ์ขันไม่ต่างจากความฝันซึ่งเป็นกระบวนการคิดแบบจิตไร้สำนึกที่มีที่มาจากความกดดันในชีวิตประจำวันของคนเรา โดยขณะที่เราได้ยินได้ฟังเรื่องราวต่าง ๆ นั้น เราจะรวบรวมพลังงานขึ้นจำนวนหนึ่งเพื่อใช้ควบคุมความรู้สึกและความประพฤติของตนให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมที่สังคมกำหนด เช่น ห้ามพูดเรื่องเพศ แต่หากว่าสิ่งที่ได้ฟังจนจบไม่ใช่เรื่องจริงหรือไม่เป็นอย่างที่คิด พลังงานที่ถูกกักเก็บไว้ในตอนแรกนั้นก็จะเป็นส่วนเกินและถูกระบายออกมาในรูปแบบของเสียงหัวเราะ

ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีอารมณ์ขันเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องอารมณ์ขัน โดยเลือกเฉพาะถ้อยคำที่สอดคล้องกับทฤษฎีอารมณ์ขันมาใช้ในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันในรายการ “ตามใจตุ๊ด”

3. ข้อมูลและวิธีการวิจัย

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ ศึกษาการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันจากเทปบันทึกการ “ตามใจตุ๊ด” ของ Tamjaitood official ทางเว็บไซต์ยูทูบ (Youtube) เก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 เนื่องจากเป็นวันที่รายการเริ่มเผยแพร่ครั้งแรก ถึงวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2562 เป็นระยะเวลา 6 เดือน จำนวนทั้งหมด 12 เทปบันทึกการ ดังนี้

ตารางที่ 1

เทปบันทึกการ “ตามใจตุ๊ด”

ลำดับที่	ชื่อเทปบันทึกการ	วันที่เผยแพร่	ยอดการรับชม
1	EP.1 ราชบุรี เมืองต้องห้าม	17 ก.ค. 2561	3,917,987 ครั้ง
2	EP.2 อัมพวา ไหมละมั้ง	29 ก.ค. 2561	5,191,294 ครั้ง
3	EP.3 จดเศร้า เข้าพรรษา #แม่จำหนูมาหัวหิน	13 ส.ค. 2561	4,030,882 ครั้ง
4	EP.4 มาทำอะไรกัญญาญญา	2 ก.ย. 2561	4,464,722 ครั้ง
5	EP.5 เจียกบุรี	16 ก.ย. 2561	3,815,285 ครั้ง
6	EP.6 จัน(มี)ไรดี	30 ก.ย. 2561	4,900,768 ครั้ง
7	EP.7 สองมือกราบลงที่ตรงเหนืออาสน์	21 ต.ค. 2561	3,975,372 ครั้ง
8	EP.8 มงลงที่สองแถว	4 พ.ย. 2561	3,915,524 ครั้ง
9	EP.9 คนเทาๆ วัติกเข้า เหล้าก็กิน #แปดริ้ว	18 พ.ย. 2561	4,245,379 ครั้ง
10	EP.10 บางแสน แดนปอดดับ	2 ธ.ค. 2561	4,638,669 ครั้ง
11	EP.11 ต๊ะตอนยอน สไตส์	16 ธ.ค. 2561	3,720,916 ครั้ง
12	EP.12 ข้าเจ้าเป็นสาวเชียงใหม่	6 ม.ค. 2562	3,828,355 ครั้ง

โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะเทปบันทึกการที่มียอดการรับชม 4,188,271 ครั้งขึ้นไป เนื่องจากเป็นค่าเฉลี่ยของยอดการรับชมทั้ง 12 เทปบันทึกการข้างต้น ได้จำนวนข้อมูลทั้งสิ้น 5 เทปบันทึกการ เรียงลำดับตามยอดการรับชมจากมากไปน้อย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2

เทปบันทึกการ “ตามใจตุ๊ด”

ลำดับที่	ชื่อเทปบันทึกการ	วันที่เผยแพร่	ยอดการรับชม
1	EP.2 อัมพวา ไหมละมั้ง	29 ก.ค. 2561	5,191,294 ครั้ง
2	EP.6 จัน (มี) ไรดี	30 ก.ย. 2561	4,900,768 ครั้ง
3	EP.10 บางแสน แดนปอดดับ	2 ธ.ค. 2561	4,638,669 ครั้ง
4	EP.4 มาทำอะไรกัญญาญญา	2 ก.ย. 2561	4,464,722 ครั้ง
5	EP.9 คนเทาๆ วัติกเข้า เหล้าก็กิน #แปดริ้ว	18 พ.ย. 2561	4,245,379 ครั้ง

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ถ่ายทอดบทสนทนาจากเทปบันทึกการ “ตามใจตุ๊ด” ทั้ง 5 เทปบันทึกการ และคัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่มีการสื่อสารอารมณ์ขันโดยใช้ทฤษฎีอารมณ์ขันและบริบทแวดล้อม ได้แก่ เสียงหัวเราะของผู้ร่วมเหตุการณ์ และเสียงประกอบรายการ (Sound Effects) เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก เนื่องจากแหล่งข้อมูลมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว (One-Way Communication) เสียงประกอบรายการที่อัดแทรกลงไปในการจึงถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องบ่งชี้มุกตลก เป็นการคาดคะเนของทีมงานว่าถ้อยคำเหล่านั้นจะสร้างความตลกได้ (จินทิมา หวังสมโชค, 2549) อีกทั้งเสียงหัวเราะของผู้ร่วมเหตุการณ์ยังบ่งบอกได้ว่าสิ่งที่ผู้ดำเนินรายการกล่าวเป็นข้อความที่สื่ออารมณ์ขัน

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดัดแปลงแนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารของไฮม์ส์ (Hymes, 1974) โดยใช้ข้อมูลที่ไม่ได้มาจากการเก็บรวบรวมภาคสนามหรือการศึกษาข้อมูลจากชุมชนในสถานที่จริงตามหลักการชาติพันธุ์วรรณาของทฤษฎีนี้ แต่ให้นำแนวคิดมาวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสารเพื่อแสดงให้เห็นบริบทของเหตุการณ์สื่อสารที่สื่ออารมณ์ขันในรายการ “ตามใจตุ๊ด” เป็นลำดับแรก หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันจากบทสนทนาของผู้ดำเนินรายการในรายการ “ตามใจตุ๊ด” และรายงานผลการวิจัย สรุปผล และอภิปรายผล

4. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

[] หมายถึง สถานที่ขณะสนทนา

() หมายถึง กิริยาอาการของผู้สนทนา

ถ้อยคำที่ขีดเส้นใต้ หมายถึง ถ้อยคำที่สื่ออารมณ์ขัน

5. ผลการวิจัย

5.1 บริบทของรายการ “ตามใจตุ๊ด” ตามกรอบแนวคิดชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร

ผู้วิจัย ในฐานะผู้สังเกตการณ์การสื่อสารผ่านรายการ “ตามใจตุ๊ด” ที่เผยแพร่ผ่านสื่อเว็บไซต์ยูทูบ นำแนวคิดองค์ประกอบการสื่อสารมาพิจารณาบริบทของรายการดังกล่าวว่ามีบทบาทในการสื่ออารมณ์ขันอย่างไร

5.1.1 ฉาก (Setting/Scene)

รายการ “ตามใจตุ๊ด” มีฉากทั้งหมด 2 มิติ มิติแรกคือฉากของการเผยแพร่รายการ “ตามใจตุ๊ด” เผยแพร่ทางเว็บไซต์ยูทูบ (Youtube) ส่วนเวลาที่เกิดเหตุการณ์การสื่อสารคือช่วงเวลา ที่รายการเผยแพร่เทปบันทึกการลงในเว็บไซต์ยูทูบ (Youtube) ซึ่งรายการ “ตามใจตุ๊ด” เผยแพร่เทปบันทึกการในวันอาทิตย์ เป็นจำนวน 2 เทปบันทึกการต่อเนื่อง โดยผู้รับชม สามารถรับชมรายการได้มากกว่าหนึ่งครั้ง เนื่องจากเทปบันทึกการที่เผยแพร่ทางเว็บไซต์ ยูทูบ (Youtube) สามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา

ส่วนมิติที่สองคือฉากของเนื้อหาในรายการที่เป็นสถานที่ที่ใช้ถ่ายทำรายการ แบ่งได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1) สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดที่ถ่ายทำรายการ เนื่องจากรายการ “ตามใจตุ๊ด” เป็น รายการท่องเที่ยวที่แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดในประเทศไทย จึงต้องนำเสนอ สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในจังหวัดที่ถ่ายทำรายการ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละ สถานที่ เช่น หาดเจ้าหลาว ตลาดน้ำอัมพวา ชุมชนขนมแปลก สะพานข้ามแม่น้ำแคว สถานที่ บ้านเทิง ถนนคนเดิน

2) สถานที่พัก

เนื่องจากรายการ “ตามใจตุ๊ด” เป็นรายการที่ต้องเดินทางไปตามแต่ละจังหวัด จึงต้อง พักรับประทานอาหารและพักรถ ในบางช่วงของรายการจึงปรากฏฉากของสถานที่พักเหล่านั้น ได้แก่ ร้านอาหาร สถานที่พักของผู้ดำเนินรายการและทีมงาน รวมถึงพื้นที่ต่าง ๆ ภายในที่พัก เช่น แผนกต้อนรับ สระว่ายน้ำ และบาร์ (Bar)

3) ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

เนื่องจากรูปแบบของรายการเป็นการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ฉากของ รายการบางส่วนจึงเป็นการถ่ายทำบนยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ได้แก่ รถยนต์และรถตู้ โดยผู้ดำเนินรายการใช้ฉากดังกล่าวเพื่อพูดเกริ่นนำถึงสถานที่ที่กำลังเดินทางไป

สถานที่ถ่ายทำรายการข้างต้นปรากฏในช่วงเวลาที่ต่างกัน กล่าวคือ สถานที่ท่องเที่ยว โดยมากจะปรากฏในช่วงเวลากลางวัน ยกเว้นสถานที่บ้านเทิง และตลาดกลางคืนที่ปรากฏในช่วง เวลากลางคืน นอกจากนี้ยังมีสถานที่ที่ปรากฏทั้งช่วงเวลากลางวันและกลางคืน คือ สถานที่พัก และยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

5.1.2 ผู้ร่วมเหตุการณ์ (Participants)

ผู้ร่วมเหตุการณ์ในที่นี้ หมายถึง ทีมงาน บุคคลที่ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ รวมไปถึงผู้ชม ทางบ้าน

1) ผู้ดำเนินรายการ

ผู้ดำเนินรายการที่ทำหน้าที่ดำเนินรายการ คือ นายวิฑูรย์ รัตนบุญบารมี เป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBT) บางครั้งอาจแสดงสีหน้าและท่าทางล้อเลียนพฤติกรรม และพูดสองแง่สองง่ามที่สื่อถึงเรื่องเพศเพื่อสร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้รับชม

2) ทีมงาน

ทีมงาน คือ กลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่ในการถ่ายทำรายการ ทีมงานบางคนที่มีบุคลิกและลักษณะเฉพาะบางประการมักถูกผู้ดำเนินรายการกล่าวถึงหรือปฏิสัมพันธ์ในรายการ เช่น ทีมงานชื่อเนตร มีลักษณะเฉพาะด้านการแต่งหน้าที่เลือกสีรองพื้นไม่เหมาะสมกับสีผิว หรือทีมงานชื่อเทพ ที่มีหน้าที่ตัดต่อและใส่คำบรรยายในเทปบันทึกการแต่มีลักษณะคำผิด จึงมักถูกผู้ดำเนินรายการหยอกล้อเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะดังกล่าว

3) บุคคลที่ร่วมอยู่ในเหตุการณ์

บุคคลที่ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ คือ บุคคลที่อยู่ในสถานที่ถ่ายทำรายการ ซึ่งมีหลากหลายช่วงอายุ หลากหลายเพศ และหลากหลายอาชีพ เช่น พ่อค้า แม่ค้า นักเรียน พนักงานโรมแรม นักร้อง คนขับเรือ เจ้าหน้าที่สวนสัตว์ บางครั้งบุคคลเหล่านี้มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้ดำเนินรายการหรือทีมงานในบริบทการสื่อสารเดียวกัน

4) ผู้ชมทางบ้าน

ผู้ชมทางบ้าน คือ ผู้ที่รับชมรายการผ่านทางเว็บไซต์ยูทูบ (Youtube) ซึ่งกลุ่มเป้าหมายหลักของรายการเป็นบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เนื่องจากรายการมีคำเตือนเกี่ยวกับเนื้อหาว่ามีการใช้ถ้อยคำหยาบคายและมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ ทั้งนี้ ผู้ชมทางบ้านมีอิทธิพลต่อการผลิตรายการและการได้รับการสนับสนุนจากผู้สนับสนุนรายการ กล่าวคือ หากรายการมีจำนวนยอดรับชมจากผู้ชมทางบ้านเพิ่มขึ้น ผู้ผลิตรายการก็จะมีรายได้จากเว็บไซต์ยูทูบ (Youtube) และได้รับการสนับสนุนจากผู้สนับสนุนรายการมากขึ้น

5.1.3 จุดมุ่งหมาย (Ends)

จุดมุ่งหมายของรายการ “ตามใจตุ๊ด” คือ ผลิตรายการท่องเที่ยวที่สื่ออารมณ์ขันเพื่อสร้างความสนุกสนานและความบันเทิงแก่ผู้รับชม และต้องการให้รายการได้รับความนิยม นอกจากนี้ ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างรายได้จากผู้สนับสนุนรายการและรายได้จากเว็บไซต์ยูทูบ (Youtube)

5.1.4 ลำดับเหตุการณ์ (Act Sequence)

รายการ “ตามใจตุ๊ด” มีลำดับเหตุการณ์การสื่อสารของรายการ ได้แก่ ช่วงก่อนเปิดรายการ ช่วงเปิดรายการ ช่วงดำเนินรายการ ช่วงก่อนปิดรายการ และช่วงปิดรายการ ซึ่งแต่ละลำดับเหตุการณ์มีการใช้กิจกรรมต่างๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3

ลำดับกิจกรรมที่พบในแต่ละลำดับเหตุการณ์การสื่อสาร

ลำดับเหตุการณ์การสื่อสาร	ลำดับกิจกรรม	ตัวอย่างกิจกรรม
ก่อนเปิดรายการ	วัจนกรรมการเตือน	"คำเตือน เด็กอย่ามานั่งดูคนเดียว ๖๖๖๖ เนี่ยมึงเห็นไหม มันมีแต่คำหยาบ ถ้ามึงอยากรู้อะไร มึงไปเรียกพ่อกับแม่ มาดูด้วยเลย มานั่งดูคนเดียวเดี๋ยวถูกตีอีก ไปเรียกมา"
เปิดรายการ	วัจนกรรมการทักทาย วัจนกรรมการถาม วัจนกรรมการบอกเล่า	"สวัสดีค่ะ" "วันนี้จะพาไปไหนเนี่ย ๖๖๖๖ ไปเชียงใหม่หรือ"
ดำเนินรายการ	วัจนกรรมการบอกเล่า วัจนกรรมการถาม วัจนกรรมการแนะนำ	"สมัยก่อนคือชาวอินเดียน่าเทว แต่เดี๋ยวนี้เขาแก่แล้ว เพราะเดี๋ยวนี้เขาก็มีเงินขึ้น เขาก็ไม่เทแล้ว เขาก็เปลี่ยนจากเขาเป็นเงินแล้ว" "เอาจริง ๆ ตั้งแต่เด็กไม่เคยอยากมาสวนสัตว์เลย เพราะตั้งแต่เด็กที่บ้านก็จะเป็นแบบ นักรูทิจินิดหนึ่ง" "มันชื่อสวนสัตว์ว่าอะไรคะเนี่ย"
	วัจนกรรมการเตือน	"สรุปง่าย ๆ นะคะสวนสัตว์ ว่างก็มา ๖๖๖๖ ถ้ามึงชอบ สัตว์อะไร ใครที่อยากเจอสัตว์ อยากใกล้ชิดกับเสือกับ ยีราฟ มันก็อาจจะไม่เหมาะกับแบบ ครูจะอะไรอย่างนี้"
	วัจนกรรมการปฏิเสธ	"หลังจากวันนี้ ถ้าสมมติเห็นใครพูดคำว่าจักรยานอีก ทุจะตบให้ปากแตกเลย"
	วัจนกรรมการสั่ง	"คือไม่ได้กินเหล้าทุก EP. อันนั้นมันคือน้ำเก๊กฮวย แล้ววันนี้ที่กูกินคือจันค๊ะ ไม่ได้กินเหล้า" "เดี๋ยวจะเล่นเกม จงบอกชื่อ สมมติว่ากูบอกว่า จงบอกชื่อ จังหวัดคนละ 1 พยางค์ ให้ทุกคนพูดจังหวัดคนละ 1 พยางค์"
ก่อนปิดรายการ	วัจนกรรมบอกเล่า วัจนกรรมการแนะนำ	"จันทบุรีเนอะ ก็คือร้านเหล้าดี อย่างอื่นก็ ก็ตามๆ นั้น อะมึง ก็โอเค แฟนคลับน่ารักมาก" "ชุมชนชนบทแปลก เหมาะกับการเดินไปเดินกลับเพื่อไปดู khuaj ลิงนะคะ ใครที่อยากเห็นลิงจริง ๆ ให้ไปที่ลพบุรี ถ้าใครอยากเจอ khuaj ลิงให้มาจันทบุรี"
ปิดรายการ	วัจนกรรมบอกเล่า	"อะปิด ปิดแล้วนะ บ้ายบาย"

ตารางข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงลำดับวัจนกรรมในแต่ละลำดับเหตุการณ์การสื่อสาร วัจนกรรมที่พบ ได้แก่ วัจนกรรมการเตือน วัจนกรรมการบอกเล่า วัจนกรรมการทักทาย วัจนกรรมการถาม วัจนกรรมการแนะนำ วัจนกรรมการเตือน วัจนกรรมการปฏิเสธ และวัจนกรรม การสั่ง ทั้งนี้ ลำดับการเกิดของวัจนกรรมในแต่ละลำดับเหตุการณ์การสื่อสารสามารถปรากฏ สลับกันได้เสมอ เนื่องจากผู้ดำเนินรายการไม่มีบทพูดที่เป็นรูปแบบตายตัว จึงเป็นการเปิดโอกาส ให้ผู้ดำเนินรายการสามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อสารอารมณ์ขึ้นผ่านวัจนกรรมต่างๆ ได้ และผู้ดำเนินรายการ สามารถลำดับวัจนกรรมสลับกันได้ ยกเว้นช่วงก่อนเปิดรายการที่ปรากฏใช้เพียงวัจนกรรม การเตือนเท่านั้น

5.1.5 น้ำเสียง (Key)

ในรายการ “ตามใจตุ๊ด” ผู้ดำเนินรายการใช้น้ำเสียงที่เป็นกันเอง ใช้ภาษาแบบไม่เป็นทางการ มักจะพูดจาหยอกล้อกับทีมงานและผู้ร่วมเหตุการณ์คนอื่น ๆ อีกทั้งยังมีการใช้น้ำเสียง ที่แตกต่างกันตามแต่ละสถานการณ์ คือ ใช้น้ำเสียงวิตกกังวลเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์คับขัน หรือกำลังหวาดกลัวสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังตัวอย่าง

“ได้ฟิลมาก ๗ii dỏk ได้ฟิลจริงอะ ฟิลปั่นจักรยานผ่านสุสาน คือมันต้องได้ภาพ อะไร ขนาดนี้วะ ๗ii dỏk กูกลัวนะเนีย กูขับข้างหลังอะ”

ใช้น้ำเสียงเร่งเร้าเพื่อแสดงความรู้สึกดีใจ หรือตื่นเต้น ดังตัวอย่าง

“เฮ้ย แมลงนากินมาก นี่มาคนเดียวเหอ (ผู้ร่วมเหตุการณ์ตอบว่า แฟนผมอยู่ร้านข้างใน) งั้นเอา 5 บาทพอ (ผู้ร่วมเหตุการณ์ตอบว่า ไม่เป็นไร แฟนไม่ว่า) อ้าย เอาพันหนึ่งค่ะ”

ใช้น้ำเสียงกระซอกโศกฮากเมื่อต้องการต่อว่าหรือแสดงอารมณ์ไม่พอใจ ดังตัวอย่าง

“...ก็เดี่ยวเล่าให้ฟังหมดเลย ไม่ต้องย่อนแย้ง hii èet อะไรทั้งนั้น ถ้ามมา ๗ii dỏk มาเนี่ย เขียบเข้ามา ให้เขาเห็นหน้าไปเลย ถ้ามทำไม อะถ้ามมาสิ...”

น้ำเสียงของผู้ดำเนินรายการมีส่วนสำคัญในการสื่อสารอารมณ์ขึ้น กล่าวคือ สารที่ผู้ดำเนินรายการสื่ออาจมีความหมายในเชิงลบ เช่น คำว่า ๗ii dỏk คำว่า hii èet ซึ่งเป็นคำหยาบคายหรือคำสบถที่หากพูดด้วยน้ำเสียงจริงจังก่ออาจทำให้ผู้ฟังเกิดความไม่พอใจ แต่เมื่อผู้ดำเนินรายการ ใช้น้ำเสียงที่เล่นที่จริงจึงไม่ได้ดูเป็นการบริภาษ เพราะผู้ฟังจะตีความและเข้าใจว่าผู้ดำเนินรายการ ต้องการหยอกล้อเพื่อให้เกิดอารมณ์ขึ้น

5.1.6 เครื่องมือที่ใช้สื่อสาร (Instrumentalities)

รายการ “ตามใจตุ๊ด” นำเสนอผ่านช่องทางเว็บไซต์ยูทูบ (Youtube) เป็นการสื่อสารทางเดียว (One-Way Communication) ที่ผู้ดำเนินรายการสื่อสารไปยังผู้ชมทางบ้าน โดยที่ผู้ชมทางบ้านไม่สามารถตอบสนองกลับได้ทันที แต่อาจจะมีปฏิกิริยาสนองกลับ (Feedback) ไปยังผู้ดำเนินรายการในภายหลังได้โดยการแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางเว็บไซต์ยูทูบ (Youtube)

ส่วนภาษาที่ผู้ดำเนินรายการใช้เป็นภาษาพูดระดับเป็นกันเอง ปรากฏใช้คำหยาบคาย คำสแลง และคำสบถเป็นจำนวนมาก

5.1.7 บรรทัดฐานของการปฏิสัมพันธ์และการตีความ (Norms of Interaction and Interpretation)

บรรทัดฐานของการปฏิสัมพันธ์และตีความในรายการ “ตามใจตุ๊ด” นั้น ผู้ดำเนินรายการดำเนินรายการเพื่อความสนุกสนานและตลกได้ว่าตนกำลังสื่อสารอยู่ในกรอบของการเล่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสนุกสนานและสร้างสีสันในรายการเท่านั้น โดยที่ผู้รับชมตีความได้ว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรายการระหว่างผู้ดำเนินรายการกับผู้ร่วมเหตุการณ์ไม่ได้เป็นการบรรยาย แต่เป็นการหยอกล้อแบบที่เล่นที่จริงเพื่อทำให้เกิดอารมณ์ขัน

5.1.8 ประเภทการสื่อสาร (Genre)

ประเภทการสื่อสารของรายการ “ตามใจตุ๊ด” คือ ปรិฉะรายการท่องเที่ยวที่ผู้ดำเนินรายการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสนุกสนานและความบันเทิงผ่านการนำเสนอสถานที่ต่างๆ ให้แก่ผู้รับชม

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารในรายการ “ตามใจตุ๊ด” พบว่า องค์ประกอบ การสื่อสารทั้ง 8 องค์ประกอบสะท้อนให้เห็นบริบทการสื่อสารของรายการ “ตามใจตุ๊ด” ที่มุ่งนำเสนอเนื้อหารายการที่เข้าใจง่าย พาเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง เน้นสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้รับชม ดังนั้นภาษาที่ผู้ดำเนินรายการใช้จึงต้องสัมพันธ์กับบริบทของรายการที่มีวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อสื่ออารมณ์ขัน ดังที่จะนำเสนอในลำดับต่อไป

5.2 กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันในรายการ “ตามใจตุ๊ด”

ผลการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันในรายการ “ตามใจตุ๊ด” พบว่า มีการสื่ออารมณ์ขันผ่านกลวิธีการใช้ภาษา 4 กลวิธีด้วยกัน ได้แก่ กลวิธีการใช้คำพ้อง กลวิธีการใช้คำพวน กลวิธีการใช้ความกำกวม และกลวิธีการใช้ถ้อยคำนัยแฝง โดยมียรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.2.1 กลวิธีการใช้คำพ้อง

กลวิธีการใช้คำพ้อง คือ การใช้คำพ้องรูปหรือพ้องเสียงเพื่อสื่ออารมณ์ขัน โดยการใช้คำที่มีเสียงเหมือนกัน หรือใกล้เคียงกัน มากล่าวพลิกแผลงความหมายให้แตกต่างไปจากความหมายที่ใช้เป็นปกติ (พัชรีย์ จำปา และคณะ, 2559)

(1) [ร้านอาหาร]

ผู้ดำเนินรายการพูดเรื่องเมนูอาหารของร้านในขณะที่กำลังรออาหาร

ผู้ดำเนินรายการ : อันนี้ก็เป็นเมนูของว่างของร้านนะคะ (เอาช้อนและส้อมทำทำ
ตักอาหารที่โต๊ะที่ยังไม่มีอาหาร) จินว่าว่างไป

(รายการตามใจตุ๊ด ตอนที่ 2, วันที่ 29 กรกฎาคม 2561)

จากตัวอย่างที่ (1) ผู้ดำเนินรายการกล่าวถึงโต๊ะที่ไม่มีอาหารว่ามี “อาหารว่าง” สื่อความหมายให้ผู้ฟังคิดว่า “อาหารว่าง” ที่กล่าวนั้นหมายถึง ของกินในเวลาที่ไม่ใช่เวลากินข้าว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) แต่ความจริงแล้วบนโต๊ะนั้นไม่มีอาหารเลย สื่อให้เห็นว่า คำว่า “ว่าง” ที่ผู้ดำเนินรายการกล่าวหมายถึง ไม่มี เป็นการใช้คำพ้องรูปและพ้องเสียงที่มีความหมายต่างกัน

(2) [ร้านอาหาร]

ผู้ดำเนินรายการสนทนากับพนักงานที่กำลังนำอาหารมาบริการที่โต๊ะ

ผู้ดำเนินรายการ : นี่ก็เสิร์ฟเก่งจังเลยอะ นี่เป็นนักวอลเลย์ปะเนี่ย

(รายการตามใจตุ๊ด ตอนที่ 2, วันที่ 29 กรกฎาคม 2561)

จากตัวอย่างที่ (2) ผู้ดำเนินรายการพูดคำว่าเสิร์ฟกับพนักงานที่มาบริการอาหาร โดยคำว่า “เสิร์ฟ” ในบริบทนี้ ผู้ดำเนินรายการไม่ได้หมายถึง การยกอาหารหรือเครื่องดื่มมาบริการ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) แต่หมายถึงการเริ่มส่งลูกให้ฝ่ายตรงข้ามรับ เช่น ฝ่ายไทยเป็นฝ่ายได้เสิร์ฟก่อน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ผู้ดำเนินรายการเล่นคำว่า “เสิร์ฟ” ที่เป็นคำพ้องรูปและพ้องเสียงที่มีความหมายแตกต่างกัน เพื่อยกล้อพนักงานคนดังกล่าว

(3) [ที่พัก]

ผู้ดำเนินรายการกำลังโฆษณาครีมยี่ห้อหนึ่งที่เป็นผู้สนับสนุนในรายการ “ตามใจตุ๊ด”

โดยกล่าวถึงคุณสมบัติของครีมยี่ห้อดังกล่าวว่าสามารถซึมเข้าสู่ผิวได้อย่างรวดเร็ว

ผู้ดำเนินรายการ : สำหรับคนที่อยากซึมเร็ว ๆ นะคะ ก็แนะนำให้ใช้อันนี้ ใครที่สนุก
รำเริงก็ใช้ตัวนี้ได้เลย เพราะตัวนี้ซึมเร็วมาก

(รายการตามใจตุ๊ด ตอนที่ 10, วันที่ 2 ธันวาคม 2561)

จากตัวอย่างที่ (3) ผู้ดำเนินรายการกล่าวว่า “สำหรับคนที่อยากซึมเร็ว ๆ นะคะ ก็แนะนำให้ใช้อันนี้” ในขณะที่กำลังโฆษณาครีมยี่ห้อหนึ่งที่เป็นผู้สนับสนุนรายการ สื่อความหมายให้ผู้ฟังคิดว่า คำว่า “ซึม” ที่กล่าวนั้น หมายถึง คุณสมบัติของครีมยี่ห้อดังกล่าวที่สามารถซึมซาบเข้าสู่ผิวได้อย่างรวดเร็ว แต่ผู้ดำเนินรายการกล่าวต่อไปว่า “ใครที่สนุกรำเริงก็ใช้ตัวนี้ได้เลย

เพราะตัวนี้ซึมเร็วมาก” สื่อให้เห็นว่า คำว่า “ซึม” ในบริบทนี้ ผู้ดำเนินรายการมีเจตนาหมายถึงอาการเหงาหงอย ไม่ค่อยพูดจา ไม่เบิกบาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) เป็นการใช้คำพ้องรูปและพ้องเสียงกัน

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลวิธีการใช้คำพ้องเพื่อสื่ออารมณ์ขันในรายการ “ตามใจตุ๊ด” เป็นการใช้คำที่มีหลายความหมายในการสื่อสาร โดยผู้ดำเนินรายการทำให้ผู้รับชมคิดว่าความหมายของคำที่ใช้สื่อสารนั้นเข้ากับบริบท แต่เมื่อผู้ดำเนินรายการอธิบายเพิ่มเติมจะพบว่า คำที่ใช้นั้นมีอีกความหมายที่ไม่เข้ากับบริบทการสื่อสาร ทำให้ผู้รับชมเกิดความรู้สึกผิดคาดจากสิ่งที่คิดไว้ และเกิดความรู้สึกขบขัน สอดคล้องกับทฤษฎีอารมณ์ขันที่มองว่าความไม่เข้ากันของเหตุการณ์ หรือความผิดหวังจากสิ่งที่คาดหวังไว้ เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน

5.2.2 กลวิธีการใช้คำผวน

กลวิธีการใช้คำผวน คือ การสลับคำหรือสลับตำแหน่งของเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ของคำตั้งแต่สองพยางค์ขึ้นไปเพื่อให้เกิดคำใหม่ที่อาจจะมีคามหมายหรือไม่มีคามหมายก็ได้ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2553)

(4) [ตลาดน้ำอัมพวา]

ขณะที่กำลังเดินชมตลาดน้ำอัมพวา ผู้ดำเนินรายการเจอร้านขายปูร้านหนึ่ง จึงพูดแนะนำ ปูที่วางขายอยู่หน้าร้าน

ผู้ดำเนินรายการ : อันนี้คือปู ไม่ใช่ปูธรรมดาเนะ ปูกี้

(รายการตามใจตุ๊ด ตอนที่ 2, วันที่ 29 กรกฎาคม 2561)

จากตัวอย่างที่ (4) ผู้ดำเนินรายการกล่าวแนะนำปูที่ขายอยู่หน้าร้านว่าไม่ได้เป็นปูธรรมดา แต่เป็น “ปูกี้” ซึ่งคำว่า “ปูกี้” ที่ผู้ดำเนินรายการกล่าวนั้น ผู้ดำเนินรายการเจตนาให้ผู้ฟังผวนเป็นคำว่า “pi kuu” ที่สื่อถึงอวัยวะเพศหญิง

(5) [ตลาดน้ำอัมพวา]

ขณะที่ผู้ดำเนินรายการกำลังนั่งเรือเพื่อไปชมหิ่งห้อย ผู้ดำเนินรายการเห็นต้นลิ้นจี่ที่ชาวบ้านปลูกไว้หน้าบ้าน จึงสนทนากับทีมงานเกี่ยวกับลิ้นจี่

ผู้ดำเนินรายการ : อันนี้ลิ้นจี่ที่บ้านนะคะ ไม่ใช่ลิ้นจี่ที่หอนะคะ ถ่าลิ้นจี่ที่หอ
เดี่ยวเปิดหอให้ดูเลย

(รายการตามใจตุ๊ด ตอนที่ 2, วันที่ 29 กรกฎาคม 2561)

จากตัวอย่างที่ (5) ผู้ดำเนินรายการเห็นต้นลิ้นจี่ที่ปลูกไว้หน้าบ้านของชาวบ้าน จึงกล่าวว่า “อันนี้ลิ้นจี่ที่บ้านนะคะ ไม่ใช่ลิ้นจี่ที่หอ” ที่เจตนาให้ผู้ฟังผวนเป็นคำว่า “lin còw thi hii” ซึ่งสื่อถึงอวัยวะเพศหญิง ผู้ดำเนินรายการมีเจตนาที่แท้จริงของถ้อยคำดังกล่าว คือ ต้องการหยอกล้อโดยการใช้คำผวนที่สื่อถึงเรื่องเพศ

(6) [หาดเจ้าหลาว]

ในขณะที่อยู่บริเวณหาดเจ้าหลาว จังหวัดจันทบุรี ผู้ดำเนินรายการได้แนะนำสถานที่ดังกล่าวนี้แก่ผู้ชม

ผู้ดำเนินรายการ : อันนี้ก็คือหาดเจ้าหลาวนะคะ ถ้าสมมติเราไม่รู้จักหาดเจ้าหลาว
เราก็บอกคณะท่องเที่ยวว่าเรามาเที่ยวที่หาดสะอี่นะคะ หาดเท่าอี่นะคะ

(รายการตามใจตุ๊ด ตอนที่ 6, วันที่ 30 กันยายน 2561)

จากตัวอย่างที่ (6) ผู้ดำเนินรายการกล่าวแนะนำหาดเจ้าหลาว ซึ่งเป็นสถานที่ที่กำลังถ่ายทำรายการ แล้วกล่าวว่าหากผู้รับชมไม่รู้จักหาดเจ้าหลาวก็ให้บอกคณะท่องเที่ยวว่าสถานที่แห่งนี้คือ หาดสะอี่ หรือหาดเท่าอี่ คำว่า “หาดสะอี่” และ “หาดเท่าอี่” ที่ผู้ดำเนินรายการกล่าวนั้น ผู้ดำเนินรายการมีเจตนาให้ผู้ฟังผวนเป็นคำว่า “hii saʔaat” และ “hii thaʔw thaʔat” เนื่องจากต้องการหยอกล้อผู้รับชมโดยการใช้คำผวนที่สื่อถึงอวัยวะเพศหญิง

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลวิธีการใช้คำผวนที่ผู้ดำเนินรายการใช้เพื่อสื่ออารมณ์ขันนั้นเป็นการใช้คำผวนที่มีเจตนาสื่อถึงเรื่องเพศ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ควรนำมาพูดในที่สาธารณะ แต่เมื่อผู้ดำเนินรายการใช้คำผวนเพื่อสื่อถึงเรื่องดังกล่าว ผู้รับชมจึงรู้สึกปลดปล่อยจากสิ่งที่ถูกควบคุมไว้และเกิดอารมณ์ขัน สอดคล้องกับทฤษฎีอารมณ์ขัน คือ ทฤษฎีปลดปล่อย ที่กล่าวว่ามนุษย์จะเกิดความขบขันจากการฟังเรื่องตลกห้าม หรือเรื่องน่ารังเกียจ เนื่องจากเรื่องเหล่านั้นเป็นเรื่องที่สังคมมองว่าควรปกปิดไว้

5.2.3 กลวิธีการใช้ความกำกวม

กลวิธีการใช้ความกำกวม คือ การใช้เสียงหรือคำสื่อความหมายที่ไม่ชัดเจน โดยความหมายนั้นต้องอาศัยการตีความ เพื่อให้เข้าใจความหมายตามเจตนาของผู้พูด

(7) [ร้านก๋วยเตี๋ยว]

ผู้ดำเนินรายการสนทนากับเจ้าของร้านอาหารเกี่ยวกับเมนูอาหารขึ้นชื่อของร้านที่เคยได้รับการออกอากาศทางโทรทัศน์ในรายการหนึ่ง

ผู้ร่วมเหตุการณ์ : ใช่แล้ว ตัวนี้ไปออกรายการครัวคุณต๋อยมาแล้วนะ

ผู้ดำเนินรายการ : อ้อ คุณต๋อย (ยกมือไหว้) ต๋อยไหน คุณต๋อยไหนอะ

ทีมงาน : ต๋อย ไตรภพ

ผู้ดำเนินรายการ : พี่ต๋อยสวัสดิ์ค่า ตอนแรกนึกว่าต๋อย หมวกแดง ?ii d'òk

แต่คนละต๋อย

ทีมงาน : อ้นนั่นต๋อย

(รายการตามใจตุ๊ด ตอนที่ 2, วันที่ 29 กรกฎาคม 2561)

จากตัวอย่างที่ (7) เจ้าของร้านแนะนำเมนูอาหารเมนูหนึ่งที่เคยได้รับการออกอากาศในรายการ “ครัวคุณต๋อย” ซึ่งดำเนินรายการโดย ต๋อย-ไตรภพ ลิมปพัทธ์ จากนั้นผู้ดำเนินรายการจึงกล่าวว่า “ต๋อยไหน คุณต๋อยไหนอะ” เพื่อถามว่าคุณต๋อยที่เจ้าของร้านกล่าวถึงนั้นคือใคร ทีมงานตอบแทนเจ้าของร้านว่า “ต๋อย ไตรภพ” ผู้ดำเนินรายการจึงกล่าวต่อว่า “ตอนแรกนึกว่าต๋อย หมวกแดง ?ii d'òk แต่คนละต๋อย” จากนั้นทีมงานกล่าวตอบกลับว่า “อ้นนั่นต๋อย” เพื่อชี้แจงว่า ต๋อย หมวกแดงที่ผู้ดำเนินรายการกล่าวถึงนั้นคือ ต๋อย หมวกแดง ผู้เป็นศิลปินลูกทุ่งหมอลำ โดยผู้ดำเนินรายการใช้ความกำกวมในระดับเสียงของคำว่า “ต๋อย” กับ “ต๋อย” ซึ่งเป็นคำที่มีเสียงใกล้เคียงกัน เนื่องจากผู้ดำเนินรายการมีเจตนาหยอกล้อเจ้าของร้าน

(8) [สถานบันเทิง]

ผู้ดำเนินรายการได้รับเชิญให้ขึ้นไปพูดบนเวทีในสถานบันเทิงของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ผู้ดำเนินรายการจึงสนทนากับนักร้องของสถานบันเทิงแห่งนั้น

ผู้ดำเนินรายการ : ฉะเชิงเทราคือดังมากเรื่องคนแปดนิ้วใช่ไหมคะ เราแปดนิ้วหรือ

แปดนิ้ว (ถามผู้ร่วมเหตุการณ์) อ้นนี่ไม่ได้เรียกว่าให้มาน้อย

เรียกว่าเอามาแค่เยี้ยวดีกว่า

(รายการตามใจตุ๊ด ตอนที่ 9, วันที่ 18 พฤศจิกายน 2561)

จากตัวอย่าง (8) ผู้ดำเนินรายการพูดถึงจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “แปดริ้ว” ที่เป็นภาษาท้องถิ่น ผู้ดำเนินรายการถามผู้ร่วมเหตุการณ์ว่า “เราแปดริ้วหรือแปดนิ้ว” เป็นการใช้ความกำกวมในระดับเสียงของคำว่า “ริ้ว” กับคำว่า “นิ้ว” ที่มีเสียงใกล้เคียงกับ คำว่า

“แปดนิ้ว” ในบริบทนี้หมายถึงขนาดของอวัยวะเพศชาย ผู้ดำเนินรายการมีเจตนาหยอกล้อผู้ร่วมเหตุการณ์โดยใช้ความกำกวมที่สื่อถึงเรื่องเพศ

(9) [ตลาดน้ำอัมพวา]

ผู้ดำเนินรายการสนทนากับนักเรียนที่กำลังเล่นกีตาร์และร้องเพลงอยู่บริเวณตลาดน้ำอัมพวา

ผู้ดำเนินรายการ : ค่าเทอมเท่าไรเนีย ไหนเล่าซิ ไม่ต้องติดแล้วเมื่อย มานี้ เฮ้ย

หล่อกะเลย 7ii dỏk เด็กเดี๋ยวนี้อ้าว มองใกล้ๆ แล้วดีมาก

อัมพวาก็คือ ถ้าดีที่สุกก็น่าจะเป็นมุนนี่ ในส่วนของหิ้งห้อยของน้อง

หิ้งตัวนั้นห้อยตัวนี้ ยกกีตาร์ขึ้นอีกดีไหม ไม่เห็นเลยอะ

มันไม่เห็นปิ๊กเลยอะ

(รายการตามใจตุ๊ด ตอนที่ 2, วันที่ 29 กรกฎาคม 2561)

จากตัวอย่างที่ (9) ผู้ดำเนินรายการกำลังเดินชมตลาดน้ำอัมพวาและกล่าวว่าบริเวณที่ดีที่สุดของตลาดน้ำอัมพวา คือ บริเวณที่มีนักเรียนกำลังเล่นกีตาร์และร้องเพลงอยู่ ผู้ดำเนินรายการสนทนากับนักเรียนคนดังกล่าวว่า “ในส่วนของหิ้งห้อยของน้อง หิ้งตัวนั้น ห้อยตัวนี้” ซึ่งคำว่า “หิ้งห้อย” ที่ผู้ดำเนินรายการกล่าวถึงนั้นไม่ได้หมายถึงหิ้งห้อยที่เป็นชื่อแมลง แต่สื่อถึงอวัยวะเพศชาย เช่นเดียวกับคำว่า “ปิ๊ก” ที่ผู้ดำเนินรายการกล่าวว่า “มันไม่เห็นปิ๊กเลยอะ” ผู้ดำเนินรายการไม่ได้หมายถึงแผ่นพลาสติกบางรูปสามเหลี่ยมหรือรูปหยดน้ำที่ใช้สำหรับดีดกีตาร์ แต่ผู้ดำเนินรายการต้องการสื่อถึงอวัยวะเพศชายเพื่อหยอกล้อนักเรียน

(10) [บาร์ในที่พัก]

ขณะที่ผู้ดำเนินรายการกำลังดื่มเครื่องดื่ม ผู้ดำเนินรายการสนทนาเกี่ยวกับวิธีการดื่มเครื่องดื่มกับพนักงานผู้ชายที่เสิร์ฟเครื่องดื่มให้

ผู้ดำเนินรายการ : กินเข้าไปเลยยังไม่ต้องเลียไชปะ?

พนักงานผู้ชาย : เลียสักหน่อยก็ดีนะอะ

ผู้ดำเนินรายการ : เลียอันไหนอะ?

พนักงานผู้ชาย : (หัวเราะ)

(รายการตามใจตุ๊ด ตอนที่ 2, วันที่ 29 กรกฎาคม 2561)

จากตัวอย่างที่ (10) ผู้ดำเนินรายการถามพนักงานผู้ชายว่า “กินเข้าไปเลยยังไม่ต้องเลียไชปะ” คำว่า “เลีย” ในที่นี้หมายถึงการเลียอาหาร เมื่อพนักงานผู้ชายตอบกลับมว่า “เลียสักหน่อย

ก็ดีนะอะ” ผู้ดำเนินรายการจึงถามต่อว่า “เลียบอันไหนอะ” ซึ่งคำว่า “เลียบ” ที่ผู้ดำเนินรายการกล่าวนั้นไม่ได้หมายถึงการเลียอาหาร แต่เป็นการใช้คำกำกวมที่ผู้ดำเนินรายการมีเจตนาสื่อถึงการเลียที่เกี่ยวกับเรื่องเพศเพื่อหยอกล้อพนักงานชายคนดังกล่าว

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้ดำเนินรายการใช้ความกำกวม หยอกล้อผู้ร่วมเหตุการณ์แบบที่เล่นทีจริงทั้งในระดับเสียงหรือระดับคำเพื่อสื่ออารมณ์ขัน โดยผู้ดำเนินรายการเลือกใช้คำที่มีเสียงใกล้เคียงกับคำที่ถูกต้องตามบริบทการสื่อสารที่ผู้ร่วมเหตุการณ์เข้าใจร่วมกัน ทำให้ผู้รับชมเกิดความผิดพลาดจากสิ่งที่คาดหวังไว้ กล่าวคือ ผู้รับชมคาดหวังว่าผู้ดำเนินรายการจะกล่าวคำที่ถูกต้องตามบริบทการสื่อสาร แต่เมื่อผู้ดำเนินรายการไม่ได้ทำเช่นนั้น ผู้รับชมจึงเกิดความรู้สึกขบขัน สอดคล้องกับทฤษฎีอารมณ์ขันที่เชื่อว่าผู้ฟังจะรู้สึกขบขันเมื่อได้ฟังเรื่องที่ผิดจากสิ่งที่คาดหวัง นอกจากนี้ผู้ดำเนินรายการยังเลือกใช้คำที่มีความกำกวมในบริบทที่ผู้รับชมสามารถตีความถึงเรื่องเพศได้ ทำให้ผู้รับชมได้ปลดปล่อยจากสิ่งที่ถูกสังคมควบคุมไว้และเกิดอารมณ์ขัน สอดคล้องกับทฤษฎีอารมณ์ขัน คือ ทฤษฎีปลดปล่อย

5.2.4 กลวิธีการใช้ถ้อยคำหยอผกผัน

กลวิธีการใช้ถ้อยคำหยอผกผัน หมายถึง การพูดอย่างหนึ่งแต่หมายความว่าตรงข้าม หมายถึงรวมถึงการแสดงวจนกรรมต่าง ๆ โดยละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของวจนกรรมประเภทนั้น (Panpothong, 1996 อ้างใน ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2549, น. 66) โดยกลวิธีการใช้ถ้อยคำหยอผกผันในรายการ “ตามใจตุ๊ด” นั้น ผู้ดำเนินรายการมักใช้ในการหยอกล้อผู้ร่วมเหตุการณ์อย่างการเล่นทีจริงเพื่อสื่ออารมณ์ขัน

(11) [ร้านอาหาร]

ขณะที่กำลังนั่งอยู่ในร้านอาหาร ผู้ดำเนินรายการแนะนำร้านอาหารดังกล่าวนี้ให้ผู้รับชมมารับประทาน

ผู้ดำเนินรายการ : ถ้าจะมาก็ให้มาก่อนเที่ยงหรือไม่ก็หลังเที่ยงไปเพราะคนจะเยอะมาก อีนั่นต่อคิวจนแบบ จนลูกบวชแล้วอะ ยังไม่ได้ dèk เลย

(รายการตามใจตุ๊ด ตอนที่ 4, วันที่ 2 กันยายน 2561)

จากตัวอย่างที่ (11) ผู้ดำเนินรายการแนะนำร้านอาหารโดยบอกให้มารับประทานก่อนเที่ยงหรือหลังเที่ยง เนื่องจากเวลาอื่นจะมีลูกค้าจำนวนมาก พร้อมกับกล่าวว่า “อีนั่นต่อคิวจนแบบ จนลูกบวชแล้วอะ ยังไม่ได้ dèk เลย” ซึ่งเป็นการใช้ถ้อยคำหยอผกผันกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปได้ เพราะเป็นไปได้ที่ลูกค้าจะรอคิวนานจนลูกบวชแล้วก็ยังไม่ได้รับประทาน แต่ผู้ดำเนินรายการมีเจตนาที่แท้จริง คือ ต้องการประชดประชัน

(12) [ตลาด]

ขณะที่ผู้ดำเนินรายการกำลังเดินซื้อของที่ตลาด ผู้ดำเนินรายการเจอร้านรับเจาะจุกร้านหนึ่ง จึงกล่าวว่าตนอยากเจาะจุก

ผู้ดำเนินรายการ : อยากเจาะจุกอะ 7ii dōok คือ reference เป็นปาล์มมี เจาะปั๊บ เหมือนว้าวเลย 7ii dōok

(รายการตามใจตุ๊ด ตอนที่ 10, วันที่ 2 ธันวาคม 2561)

จากตัวอย่างที่ (12) ผู้ดำเนินรายการกำลังพูดถึงเกี่ยวกับการเจาะจุกว่าตนต้องการเจาะจุกเหมือนคิลปินที่ชื่อ ปาล์มมี แต่ผู้ดำเนินรายการกล่าวต่อว่า “reference เป็นปาล์มมี เจาะปั๊บเหมือนว้าวเลย” เป็นการใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่กล่าวถึงสิ่งที่เกินจริง กล่าวคือ การเจาะจุกของมนุษย์ไม่สามารถเหมือนว้าวที่ถูกสนตะพาย คือ วัวที่ถูกเอาเชือกร้อยช่องจุก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ผู้ดำเนินรายการมีเจตนาที่แท้จริงของถ้อยคำดังกล่าว คือ ต้องการเสียดสีบุคคลที่เจาะจุกแล้วมีลักษณะดังที่ผู้ดำเนินรายการกล่าว

(13) [โรงแรม]

ผู้ดำเนินรายการกำลังสนทนากับทีมงานเกี่ยวกับการแต่งหน้าของทีมงานคนดังกล่าว

ผู้ดำเนินรายการ : เออ เ็นตรแต่งหน้านารักวันนี้ เทรนด์แบบหน้าสไปรท์คอโค้ก

(รายการตามใจตุ๊ด ตอนที่ 6, วันที่ 30 กันยายน 2561)

จากตัวอย่างที่ (13) ผู้ดำเนินรายการกล่าวถึงการแต่งหน้าของทีมงานคนหนึ่งว่า “นารัก” และกล่าวต่อว่า “เทรนด์แบบหน้าสไปรท์คอโค้ก” คือ มีใบหน้าขาวเหมือนน้ำสไปรท์แต่คอดำเหมือนสีน้ำโค้ก เป็นการแต่งหน้าที่ทาแบ่งเฉพาะบริเวณใบหน้า หรือการเลือกใช้รองพื้นที่ไม่เหมาะกับสีผิว ซึ่งผู้ดำเนินรายการใช้ถ้อยคำนัยผกผันโดยนำคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกัน อีกทั้งยังละเมิดเงื่อนไขความจริงใจในวัฒนธรรมการชม เนื่องจากผู้ดำเนินรายการใช้ถ้อยคำที่เหมือนเป็นการชม แต่มีเจตนาที่แท้จริง คือ ต้องการหยอกล้อทีมงาน

(14) [ตลาด]

ผู้ดำเนินรายการพูดถึงข้อดีของการเดินซื้อของที่ตลาดปลาเพื่อนำไปทำอาหาร

ผู้ดำเนินรายการ : มันเป็น activity ที่คนมาทะเลจะต้องแบบว่า อยากบึ่งอยากย่าง
เราต้องซื้ออะไรบ้างอะ ซึ่งข้อดีของการมาเดินตลาดปลา หนึ่ง
ตัวเหมีน สอง และทะเล สาม วุ่นวาย เออ ชอบ เดินให้มันแบบ
ดีดขำเล่น

(รายการตามใจตุ๊ด ตอนที่ 10, วันที่ 2 ธันวาคม 2561)

จากตัวอย่างที่ (14) ผู้ดำเนินรายการกล่าวถึง “ข้อดี” ของการมาเดินตลาดปลาว่า
“หนึ่ง ตัวเหมีน สอง และทะเล สาม วุ่นวาย” ซึ่งทั้งหมดที่ผู้ดำเนินรายการกล่าวมานั้นไม่ใช่
ข้อดี แต่เป็นข้อเสีย ผู้ดำเนินรายการมีเจตนาที่แท้จริงของถ้อยคำดังกล่าว คือ ต้องการประชด
ประชัน เพราะเป็นการใช้ถ้อยคำนัยผกผันโดยนำคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกัน

(15) [สะพานข้ามแม่น้ำแคว]

ขณะที่ผู้ดำเนินรายการกำลังพูดถึงเกี่ยวกับการโพสท่าถ่ายรูปของนักท่องเที่ยวกับทิวทัศน์ของ
สถานที่ท่องเที่ยวว่ามักจะทำท่าเปลือยเหมือนไม่ได้ตั้งใจโพสท่าถ่ายรูป

ผู้ดำเนินรายการ : ส่วนใหญ่อะ ถ้าวิวมันสวยขนาดเนี่ย มึงสังเกตร่ายๆ เลย
คนเขาจะเปลือยกันหมดเขาจะเป็นอย่างเงี้ย (ทำท่าเปลือย) เปลือย
เพื่อให้เห็นวิว แล้วก็จะบอกว่าเวลาที่เราเจอเพื่อนที่ถ่ายรูปเปลือยๆ
อย่างนี้ แนะนำให้อาธูบอะจุดข้างหน้าเขา เป็นการเรียกวินิจฉัย
เขากลับคืนมา เพราะบางคนวินิจฉัยอาจจะออกจากร่างไปเลย
เพราะเปลือยตั้งแต่เด็กแล้ว ๗ii dỏck พอมีกล้องปั๊บก็คือเปลือยเลย
เป็นไรอะ

(รายการตามใจตุ๊ด ตอนที่ 4, วันที่ 2 กันยายน 2561)

จากตัวอย่างที่ (15) ผู้ดำเนินรายการแนะนำผู้รับชมว่าหากพบบุคคลที่โพสท่าถ่ายรูป
แบบเปลือยเหมือนไม่ได้ตั้งใจ ให้นำรูปไปจุดไว้ข้างหน้าคนเหล่านั้น เพื่อเป็นการเรียกวินิจฉัย
กลับคืนมา โดยผู้ดำเนินรายการไม่ได้มีเจตนาเพื่อแนะนำตามถ้อยคำดังกล่าว แต่มีเจตนาที่แท้จริง
คือ ต้องการประชดประชันพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น โดยการใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่ละเมิด
เงื่อนไขความจริงใจในวัจนกรรมการแนะนำ

(16) [วัด]

ขณะที่ผู้ดำเนินรายการกำลังสนทนากับผู้ร่วมเหตุการณ์เรื่องการเลือกรองพื้น

ผู้ดำเนินรายการ : ภูขอละ ขอละ เลือกให้ถูกเบอร์เถอะ

ผู้ร่วมเหตุการณ์ : อันนี้ไม่ถูกหรือ?

ผู้ดำเนินรายการ : ถูกไหมละ ให้ทาย

(รายการตามใจตุ๊ด ตอนที่ 9, วันที่ 18 พฤศจิกายน 2561)

จากตัวอย่างที่ (16) ผู้ดำเนินรายการใช้รูปประโยคคำถามว่า “ถูกไหมละ ให้ทาย” แต่ไม่ได้มีเจตนาถามเพื่อต้องการคำตอบจากผู้ร่วมเหตุการณ์ ผู้ดำเนินรายการมีเจตนาที่แท้จริงของถ้อยคำดังกล่าว คือ ต้องการประชดประชันผู้ร่วมเหตุการณ์ เนื่องจากการใช้ถ้อยคำนี้ผกผันโดยละเมิดเงื่อนไขความจริงใจในวัฒนธรรมการถาม

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า กลวิธีการใช้ถ้อยคำนี้ผกผันที่ผู้ดำเนินรายการใช้เพื่อสื่ออารมณ์ขันนั้นมี 3 ลักษณะ คือ การกล่าวเกินจริง การนำถ้อยคำที่ขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกัน และการละเมิดเงื่อนไขความจริงใจในวัฒนธรรมต่างๆ ซึ่งเป็นการพูดไม่ตรงกับสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น ทำให้ผู้รับชมเกิดอารมณ์ขันจากความรู้สึกผิดคาด สอดคล้องกับทฤษฎีความไม่เข้ากัน อีกทั้งผู้ดำเนินรายการยังใช้ภาษากล่าวถึงข้อบกพร่องหรือปมด้อยของบุคคลอื่น ผู้รับชมจึงรู้สึกขบขันเนื่องจากรู้สึกว่าการตลกเหนือกว่าบุคคลนั้น สอดคล้องกับทฤษฎีอารมณ์ขัน คือ ทฤษฎีขมขันทานที่เชื่อว่าผู้มีอารมณ์ขันจะอยู่ในฐานะเหนือกว่าผู้ที่ขบขัน

ผลการศึกษาการวิเคราะห์การใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันแสดงให้เห็นว่า รายการ “ตามใจตุ๊ด” มีการใช้กลวิธีการใช้ภาษาในการสื่ออารมณ์ขันทั้งหมด 4 กลวิธี โดยกลวิธีการใช้ภาษาที่โดดเด่นที่สุดคือกลวิธีการใช้ถ้อยคำนี้ผกผัน และประเด็นที่รายการนำมาใช้สื่ออารมณ์ขันมักเป็นประเด็นเรื่องเพศ

6. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารในรายการ “ตามใจตุ๊ด” ทั้ง 8 องค์ประกอบแสดงให้เห็นบริบทการสื่อสารของรายการที่เน้นนำเสนอเนื้อหาที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้รับชม รูปแบบการนำเสนอรายการเข้าใจง่ายและมีความเป็นกันเอง โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือเพื่อสร้างอารมณ์ขัน ทั้งนี้ องค์ประกอบการสื่อสารที่พบยังสัมพันธ์กับกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันทั้ง 4 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการใช้คำพ้อง กลวิธีการใช้คำผวน กลวิธีการใช้ความกำกวม และกลวิธีการใช้ถ้อยคำนี้ผกผัน

ผลการวิจัยกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรีย์ จำปา และคณะ (2559) ได้แก่ กลวิธีการใช้คำพ้อง กลวิธีการใช้คำพวน กลวิธีการใช้ความกำกวม และกลวิธีการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของรายการ โดยเฉพาะกลวิธีการใช้ความกำกวมที่พบการใช้ความกำกวมซึ่งครอบคลุมทั้งระดับเสียงและระดับคำ และยังพบกลวิธีการใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่ผู้ดำเนินรายการมักใช้ในการหยอกล้อผู้ร่วมเหตุการณ์เพื่อสื่ออารมณ์ขันอีกด้วย

กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันในรายการ “ตามใจตุ๊ด” สะท้อนให้เห็นหน้าที่ของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารของผู้ดำเนินรายการรายการ “ตามใจตุ๊ด” ที่ต้องการสื่อเจตนาเสียดสีประชดประชัน ล้อเลียน และหยอกล้อ อันเป็นผลมาจากการมองเห็นปมด้อยหรือข้อบกพร่องของบุคคลอื่นเป็นเรื่องตลกขบขัน และต้องการพูดสิ่งที่เป็นแง่ลบ แต่เลือกใช้ภาษาที่สื่ออารมณ์ขันแทนการพูดอย่างตรงไปตรงมา การใช้ภาษาที่ไม่เข้ากับเจตนาหรือสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น อีกทั้งการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งที่ควรปกปิดหรือเป็นข้อห้ามในสังคมเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องเพศ ทำให้ผู้รับชมได้ปลดปล่อยความรู้สึกกดดันจากสิ่งที่ถูกควบคุมไว้ กล่าวได้ว่า กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันในรายการ “ตามใจตุ๊ด” สอดคล้องกับทฤษฎีอารมณ์ขันที่เถกิงพันธุ์เถกิงอมร (2559, น. 63-67) ได้อธิบายไว้ ได้แก่ ทฤษฎีเหนือกว่า ซึ่งมองว่าอารมณ์ขันประเภทนี้เกิดขึ้นจากการที่ผู้พูดมองว่าบุคคลอื่นอยู่ในสถานะต่ำกว่าตน ทำให้ผู้รับชมรู้สึกโล่งใจที่ไม่ใช่ ผู้ประสบเคราะห์กรรมนั่นเอง ส่วนทฤษฎีความไม่เข้ากันซึ่งก่อให้เกิดอารมณ์ขันนั้นมาจากการพูดไม่ตรงกับสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น จึงทำให้ผู้รับชมรู้สึกผิดความคาดหวังและรู้สึกชอบใจกับการเปลี่ยนแปลงนั้น และทฤษฎีปลดปล่อยที่เกิดจากการที่ผู้รับชมได้ปลดปล่อยความรู้สึกกดดันบางอย่างจากข้อต้องห้ามต่าง ๆ ของสังคม เมื่อผู้รับชมได้ฟังเรื่องราวเหล่านั้นจึงรู้สึกเหมือนได้ระบายความกดดันออกมาในรูปของเสียงหัวเราะ

นอกจากนี้ การปรากฏใช้คำต่า เสียดสี หรือตำหนิผู้อื่น ยังสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมใช้ความไม่สุภาพเพื่อทำให้เกิดอารมณ์ขัน อีกทั้งเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องเพศซึ่งเป็นเรื่องที่ถูกปิดไว้ในสังคมไทย แต่ถูกนำมาใช้เพื่อสื่ออารมณ์ขันได้อย่างเปิดเผยจนดูเหมือนเป็นเรื่องปกติ จึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาต่อไปว่า นอกจากการใช้ความไม่สุภาพและเนื้อหาเรื่องเพศแล้ว ยังมีเนื้อหาหรือประเด็นใดอีกบ้างที่สามารถทำให้เกิดอารมณ์ขันได้

เอกสารอ้างอิง/References

- กาญจนา เจริญเกียรติบวร. (2548). *การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องตลกภาษาไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา เจริญเกียรติบวร. (2548). *การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องตลกภาษาไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ้างถึง Freud, S. (1905). *Jokes and Their Relation to the Unconscious*. Cox & Wyman Ltd.
- กาญจนา เจริญเกียรติบวร. (2548). *การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องตลกภาษาไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ้างถึง Kant, I. (1790). *The Critique of Judgment*. Clarendon Press.
- จันทิมา หวังสมโชค. (2549). *กลวิธีสื่ออารมณ์ขันในละครตลกสถานการณ์ของไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชนกพร พัวพัฒนกุล. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมการพยากรณ์ดวงชะตา: การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2549). *มองคหิยาจะจำจากมุนีภาษา: เนื้อหาและกลวิธี*. โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อ้างถึง Panpothong, N. (1996). *A Pragmatic study of verbal irony in Thai* (Doctoral Dissertation). University of Hawai'i.
- เถกิง พันธุ์เถกิงอมร. (2559). *อารมณ์ขันในงานเขียนสารคดี: การวิเคราะห์วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ. (2559). *ชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร: แนวคิดและการประยุกต์ใช้ในงานพิธีกร. วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(2), 115-129.
- ธิติสรณ์ ศรีธาดา. (2541). *การใช้ภาษาในการแสดงตลก: การศึกษาวิเคราะห์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นวรรตน์ อนุสรณ์ศรีเจริญ. (2543). *วิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในบทกวีจากนิยายสารขายหัวเราะรายสัปดาห์ ปี พ.ศ. 2541* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พัชรีย์ จำปา และคณะ. (2559). *เนื้อหาและการใช้คำสื่ออารมณ์ขันในรายการ “เทย์เทียไทย”*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 10(1), 1-21.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.

<http://www.royin.go.th/dictionary/>

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2562).

รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2561. ม.ป.ท.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2553). คำผวน.

<http://www.royin.go.th/?knowledges=คำผวน-๓๐-พฤศจิกายน-๒๕๕๓>

อันธิยา หล่อเรืองศิลป์. (2549). การวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในละครตลก
สถานการณ์เรื่อง บางรักซอย 9 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Arthur, K. (1974). "Humour and Wit." *The New Encyclopedia Britannica*. cited

Hobbes, T. (1651). *Leviathan*. Crooke.

Hymes, D. (1974). *Foundations in Sociolinguistics: An Ethnographic Approach*. University
of Pennsylvania Press.

Levinson, J. (2005). *The Oxford Handbook of Aesthetics*. Oxford University Press. cited

Aristotle. (1993). *Poetics*, trans. Malcolm Heath. Penguin.

Rainmaker. (2562). ประกาศผลรางวัล RAINMaker Awards 2018.

<https://www.rainmaker.in.th/the-winner-rainmaker-awards-2018/>